

законом спеціальні (специфічні) засоби практичною забезпечення прав та свобод людини і громадянина [4].

Особливістю юридичної науки у порівнянні з іншими гуманітарними науками є те, що вона має прикладний характер, покликана обслуговувати практичні потреби правового регулювання суспільних відносин, сприяти удосконаленню законодавства і правової практики. Тому юридичні наукові знання відрізняються конкретністю, точністю, виражаються в логічно пов'язаних, формалізованих поняттях, категоріях, наукових конструкціях.

Література

1. Бризгалов І. В. Юридична деонтологія [Текст]: Короткий курс лекцій / І. В. Бризгалов. – 3-тє видання, стереотипне. – К.: МАУП, 2003. – 48 с.
2. Кириченко В. М. Теорія держави і права [Текст]: Модульний курс: Навчальний посібник / В. М. Кириченко, О. М. Куракін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.– 264 с.
3. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Правознавство [Текст]: Підручник / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. – 2-ге видання. – К.: Правова єдність ВАВ, 2009. – 762 с.
4. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України [Текст] / О. В. Совгіря, Г. Н. Шукліна. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 632 с.

УДК 342(043.2)

Чабах О. М., старший викладач,
Юридичний інститут,
Гуріна Н. І., студентка,
Гуманітарний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРОЦЕС РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ Й ПРАВА В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ НАУК

Актуальність цієї розвідки полягає в тому, що теорія держави й права, маючи свій предмет, функції і метод, посідає специфічне місце та перебуває в полі зору не тільки юридичних наук, але й в системі суспільних наук. У цьому випадку сучасні вчені розглядають співвідношення теорії держави й права з такими науками, як філософія, соціологія, політологія, економіка, історія, соціальна психологія. Ці течії відносяться до числа суспільних, проте жодна з них не підмінює теорію держави й права. Вони лише сприяють кращому розумінню держави й права, оскільки вивчають їхню природу у широкому контексті [2].

Важливе значення для теорії держави і права має її взаємозв'язок з філософією, яка є наукою про загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення. Філософія виробляє узагальнену систему поглядів на світ, місце в ньому людини, загальні принципи буття і пізнання, досліджує пізнавальне, ціннісне, соціально-політичне, моральне, естетичне ставлення людини до світу. Теорія держави і права озброює філософію матеріалом, який дозволяє робити узагальнення і формулювати загальні принципи соціального прогресу та виробляти загальнометодологічні принципи дослідження окремих наук. Своєю чергою, понятійний апарат філософії є теоретико-методологічним орієнтиром для всіх суспільних наук, включаючи теорію держави й права й інші юридичні науки. Таким чином тісний зв'язок цих двох наук привів до формування на їх стику філософії права, яка зосереджується на пізнанні правових явищ і процесів, вивчає їх з філософських позицій. Філософія права – це система знань про фундаментальні принципи буття права, про онтологічну природу права, його соціальну сутність [3].

Також теорія держави і права має тісні взаємозв'язки з соціологією – наукою, об'єктом дослідження якої є поведінка людей, практика окремих суспільних структур і груп, усі соціальні процеси, що відбуваються у суспільстві. За допомогою соціології теорія держави і права досліджує певні державно-правові категорії, використовує результати соціологічних експериментів для підвищення соціальної ефективності норм права, засобів удосконалення державного апарату, пізнання причин і умов правопорушень, вивчення рівня правової свідомості та правової культури тощо. У межах соціології виник новий науковий напрям – соціологія права, яка розглядає правову систему з точки зору її тісного взаємозв'язку з життям, суспільною практикою.

Особливо тісний зв'язок теорія держави й права має з політологією. Адже вони є предметно близькими один до одного, оскільки держава – найважливіший суб'єкт політичної системи суспільства, держава проводить певну політику в життя шляхом правового регулювання суспільних відносин. Але політична влада політичні відносини, процеси можуть, повинні й вивчаються як самостійна ланка. На стику теорії держави і права та політології сформувалась політологія права, яка розглядає широке коло питань державної правової політики, напрямки політичного розвитку держави і права, що ґрунтуються на об'єктивних закономірностях цього процесу [1].

Нерозривний зв'язок існує між теорією держави і права та економічними науками, які вивчають систему виробничих відносин та економічні закони, аналізують ринкові відносини та ринкове господарство. Теорія держави і

права використовує положення і висновки економічної теорії, у тому числі такі її категорії, як виробничі відносини, продуктивні сили, власність, статутний капітал та ін. Якщо предмет економічної теорії охоплює закономірності економічних явищ, то предмет теорії держави і права – закономірності державних і правових явищ.

Також тісний зв'язок теорія держави і права має з історичними науками, які вивчають історію розвитку людської цивілізації у всій її різноманітності, досліджують конкретні факти державно-правового життя народів, констатують етапи розвитку суспільства. Спираючись на дані історичних наук, теорія держави і права досліджує найбільш загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування державно-правових явищ. В свою чергу історія, досліджуючи в хронологічному порядку етапи розвитку суспільства конкретні факти державно-правового життя народів, не робить узагальнюючих висновків, не шукає в них, на відміну від теорії держави й права, яких-небудь загальних закономірностей [3].

Ще однією з суспільних наук, з якою має певний зв'язок теорія держави і права є соціальна психологія, яка вивчає закономірності, механізми і факти психічного життя людини, соціальної групи, суспільства, її увага зосереджена на закономірностях поведінки людей, обумовленої їх належністю до соціальних груп. Досягнення соціальної психології враховуються теорією держави і права при вивченні правосвідомості, ефективності впливу права на поведінку людей і т. ін. Соціальна психологія допомагає теорії держави і права узагальнювати результати практичної діяльності державно-правових інститутів, поведінки посадових осіб і громадян за допомогою виявлення соціально-психологічних механізмів. На стику соціальної психології і права успішно розвивається правова психологія, яка вивчає психічні закономірності практичної юридичної діяльності.

Отже, з вищесказаного ми можемо прослідити, що теорія держави і права взаємодіє з великою кількістю суспільних наук. Таким чином вона формулює наукові закони, поняття та визначення державно-правових явищ, які дозволяють не тільки пізнати сутність, зміст та форми існування держави і права, а й використовувати державно-правові інститути для здійснення прогресивних суспільних реформ. Все це відбувається завдяки встановленню тісних зв'язків тісно взаємодіючи з іншими галузями наукових знань.

Література

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права [Текст]: підручник / О. Ф. Скакун. – 1-е видання. – Х.: Консум, 2001. – 656 с.

2. Ведерніков Ю. А. Теорія держави і права [Текст]: навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, А. В. Папірна. – К.: Знання, 2008. – 333 с.

3. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Цвік, О. В. Петришин. – Х.: Право, 2009. – 546 с.

УДК 340.115:340.143:001(043.2)

Чабах О. М., старший викладач,
Юридичний інститут,
Комар А. С., студентка,
Гуманітарний інститут
Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЙ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Актуальність теми полягає у тому, що саме значення теорії держави і права, яка містить світоглядні аспекти державно-правового життя та юридичної діяльності, розкриває функції права та містить теоретично-юридичне наукове обґрунтування.

Поняття функції юридичної науки трактується як основні напрямки її впливу на соціальні явища, насамперед право й державу, на суспільні відносини, формування і розвиток особи.

Враховуючи особливості предмета, цілі та специфіку методології юридичної науки, доцільно виділити такі основні функції юридичної науки: 1) евристична – головна, фундаментальна функція юридичної науки, що полягає у відкритті нових, раніше не відомих знань про явища та процеси державно-правової дійсності. Ця функція є базовою, визначальною для всіх інших функцій – адже завдання, яке вона виконує, є фактично головним завданням, а в кінцевому підсумку – і метою самої юридичної науки; 2) пізнавальна функція, що полягає у виявленні існуючих державно-правових явищ; 3) констатуюча функція, що полягає у фіксації вже виявлених явищ та фактів державно-правової дійсності; 4) описова функція, з допомогою якої описують явища та факти державно-правової дійсності; 5) інтерпретаційна функція, що полягає у поясненні сутності державно-правових явищ, їхніх основних властивостей, функцій, закономірностей; 6) прогностична – полягає у передбаченні розвитку державно-правових явищ, тих змін, які з ними відбудуться в майбутньому; 7) практико-прикладна – функція, з допомогою якої формулюються рекомендації, пропозиції щодо удосконалення, розвитку певних державно-правових інститутів; 8) методологічна – полягає у використанні положень юридичної науки, вже відкритих нею знань та законів як методологічної основи,